

Nota

Verlenging Projectvereniging Erfgoed Noorderkempen 2026-2031

1 Inleiding	1
2 Vier deelwerkingen, Elf gemeenten	2
3 Structuur van de organisatie	4
4 Team Erfgoed Noorderkempen	5
5 Financiën	6
6 Ambities 2026-2031	7
7 Intergemeentelijke cultuurwerking	8
8 Traject verlenging projectvereniging	9
9 Bijlagen	9

1 INLEIDING

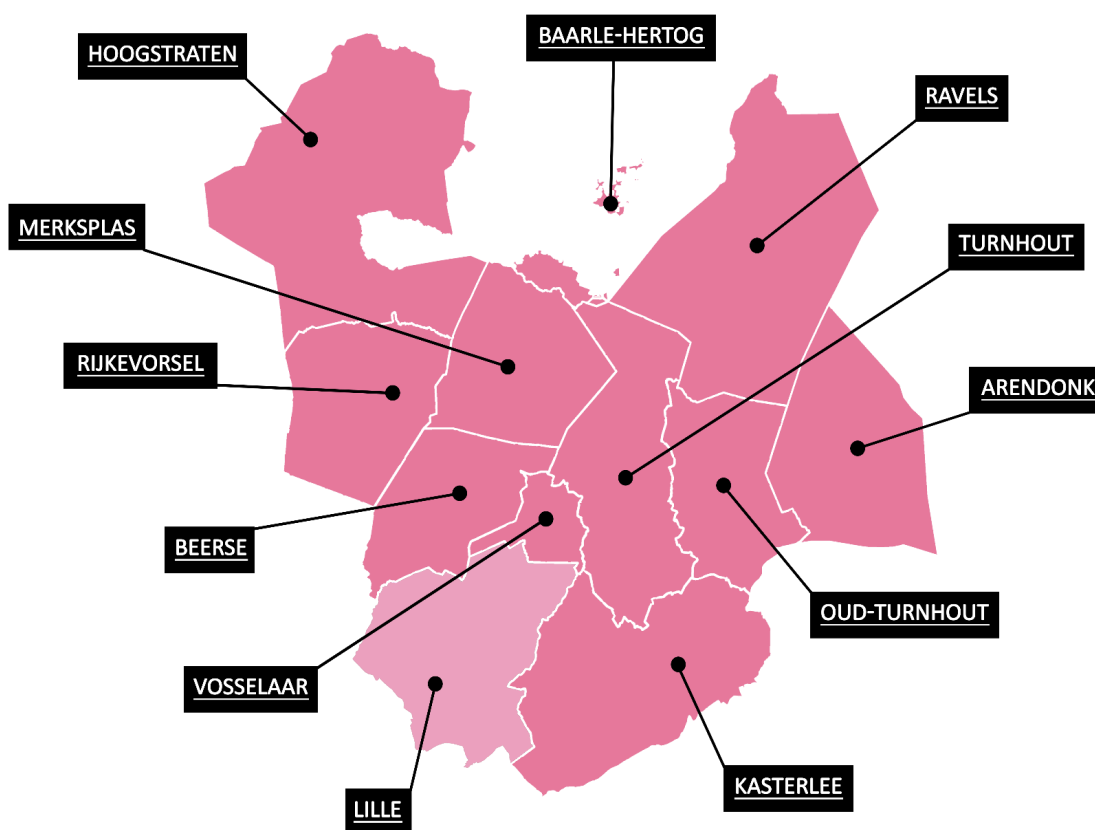
De projectvereniging Erfgoed Noorderkempen bereikt in 2025 het einde van haar huidige mandaat. Wat in 2004 begon als een kleine archeologische dienst voor 4 gemeenten, is ondertussen uitgegroeid tot een organisatie met drie actieve deelwerkingen en de mogelijkheid in de statuten tot de opstart van een deelwerking cultuur als 4de deelwerking. We werken ondertussen met 12 vaste medewerkers voor een werkingsgebied van in totaal 11 gemeenten. Op 1 januari 2026 treedt Lille toe tot de projectvereniging (na goedkeuring gemeenteraden).

We haalden de afgelopen jaren heel wat provinciale, Vlaamse en Europese middelen naar onze regio en tilden het lokale culturele – en onroerend erfgoedbeleid naar een hoger niveau.

Om de continuïteit van de intergemeentelijke erfgoedwerking te waarborgen en de Vlaamse erkenningen te behouden, wordt de verlenging van het mandaat voor de periode 2026–2031 aan de gemeenteraad voorgelegd. In deze nota vindt u onze werking in een notendop. Meer info vindt u in bijgevoegde documenten.

2 VIER DEELWERKINGEN, ELF GEMEENTEN

De projectvereniging bestaat ondertussen uit drie deelwerkingen: cultureel erfgoed, onroerend erfgoed en archiefwerking. De opstart van een 4de deelwerking cultuur is in de projectvereniging voorzien. Elf gemeenten (vanaf 2026 twaalf met Lille) nemen hieraan deel: Arendonk, Baarle-Hertog, Beerse, Hoogstraten, Kasterlee, Merksplas, Ravels, Rijkevorsel, Oud-Turnhout, Turnhout en Vosselaar. Het werkingsgebied valt volledig binnen de Vlaamse referentieregio 'Kempen', die in totaal 27 gemeenten omvat. De twaalf deelnemende gemeenten bestrijken het noordelijke deel van deze regio.

De deelwerking cultureel erfgoed -beter bekend als de Erfgoedcel- werkt voor alle elf gemeenten rond roerend en immaterieel erfgoed. Ze wordt hiervoor ondersteund door de Vlaamse gemeenschap via een erfgoedconvenant, dat begin 2027 vernieuwd wordt. Roerend erfgoed, dat is alles wat verplaatsbaar is en vaak in collecties en verzamelingen wordt bewaard. Verhalen, overleveringen en tradities, dat is immaterieel erfgoed.

De deelwerking onroerend erfgoed omvat zowel de werking van de Intergemeentelijke Onroerenderfgoeddienst (IOED) als het Onroerenderfgoeddepot Erfgoed Noorderkempen (ism Musea Turnhout). De IOED is door Vlaanderen erkend en werkt momenteel in zeven gemeenten rond erfgoed dat niet verplaatsbaar is, zoals bouwkundige relictten, waardevolle landschappen en archeologische sites. De overige vier gemeenten nemen sinds 2022 deel aan de werking rond bouwkundig erfgoed, in afwachting van een volledige inkanteling in 2026.

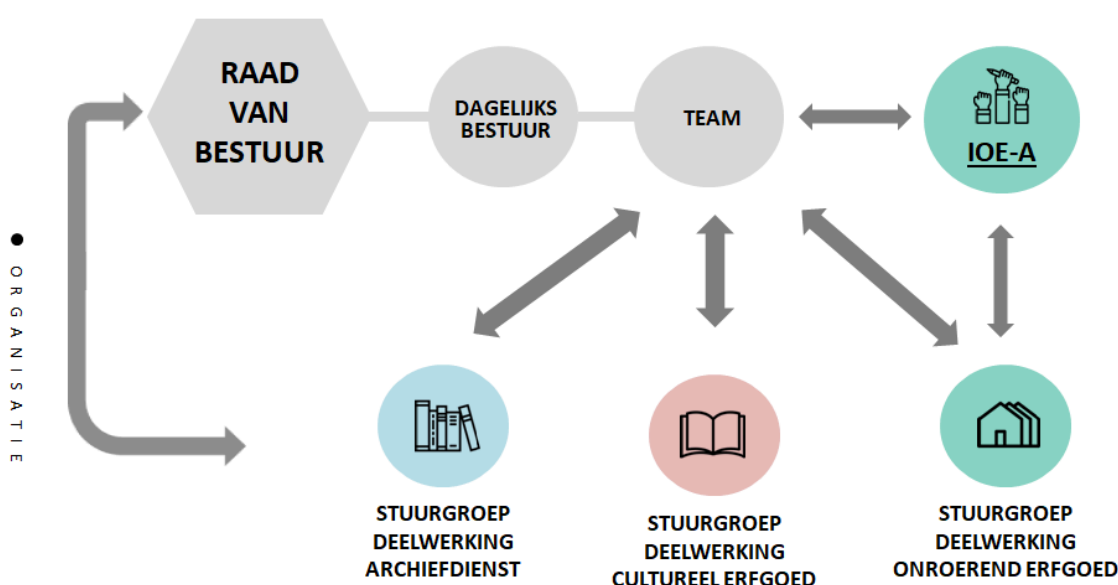
Het onroerendergoeddepot maakt deel uit van dezelfde deelwerking en staat in voor de bewaring van archeologische vondsten voor alle elf gemeenten. Beide onderdelen worden ondersteund door de Vlaamse overheid via de reguliere IOED-subsidie en een afzonderlijke subsidie voor het onroerendergoeddepot (ism de Musea Turnhout). Tot eind 2025 zijn zeven gemeenten ook erkend als onroerendergoedgemeente (OEG), wat betekent dat zij een aantal taken overnemen van Vlaanderen. In 2023 kent Vlaanderen geen subsidies meer toe aan deze OEG's. In de zomer van 2025 beslissen ze hun afzonderlijk statuut vanaf 2026 op te geven. In Arendonk, Merksplas, Hoogstraten en Ravels werkt de IOED enkel rond bouwkundig erfgoed.

De intergemeentelijke archiefdienst bestaat uit een 'vliegende' archivaris die voor zes van de aangesloten gemeenten het statisch en hedendaags archief volgens de regels van de kunst beheert (Beerse, Kasterlee, Oud-Turnhout, Rijkevorsel, Vosselaar en Ravels). De kostprijs wordt door deelnemende gemeenten gedeeld.

3 STRUCTUUR VAN DE ORGANISATIE

De projectvereniging Erfgoed Noorderkempen wordt conform de regelgeving beheerd door een **Raad van Bestuur** bestaande uit telkens twee vertegenwoordigers per gemeente, waarvan een van de oppositie. Alleen de vertegenwoordigers van de meerderheid hebben stemrecht. De Raad van Bestuur komt twee keer per jaar samen: in het voorjaar voor het goedkeuren van het jaarverslag en de jaarrekening en in het najaar voor de begroting en planning. Overige beslissingen mbt personeel en financiën worden via mail voorgelegd.

De lopende zaken worden behartigd door het **Dagelijks Bestuur**, bestaande uit voorzitter, ondervoorzitter, secretaris en penningmeester.

De inhoudelijke opvolging gebeurt via **stuurgroepen** per deelwerking:

- **Stuurgroep Cultureel Erfgoed:**
  - o Samenstelling: Schepen Cultuur of Erfgoed (of plaatsvervanger) + ambtenaar bevoegd voor cultureel erfgoed
  - o Taken: advies over projectsubsidies en inhoudelijk voorbereiden Raad van Bestuur. Ze wordt ook betrokken bij de opzet van de grotere projecten.
- **Stuurgroep Onroerend Erfgoed:**
  - o Samenstelling: Schepen Omgeving of Erfgoed (of plaatsvervanger) + ambtenaar bevoegd voor omgeving
  - o Taken: opvolging werking van de deelwerking onroerend erfgoed.
- **Stuurgroep Intergemeentelijke Archiefdienst**
  - o Samenstelling: Algemeen Directeurs (of plaatsvervanger) + stadsarchivaris Turnhout (raadgevend) + afgevaardigde Rijksarchief (raadgevend) + afgevaardigde Erfgoed Noorderkempen (raadgevend)
  - o Taken: aansturen intergemeentelijk archivaris en opvolgen werking
- **Intergemeentelijk Onroerend Erfgoed adviesraad (IOE-A)**
  - o Samenstelling: 20 lokale en regionale erfgoeddeskundigen

- o Taken: adviseren Onroenderfgoedgemeenten

4 TEAM ERFGOED NOORDERKEMPEN

Momenteel bestaat het personeelsbestand uit 12 vaste medewerkers. Deze worden administratief ondersteund door de Stad Turnhout voor personeelszaken (loonverwerking). Deze personeelsbezetting vormt het minimum om de kwaliteit en continuïteit van de werking te garanderen.

De personeelsformatie is afgestemd op de strategische doelstellingen en het hybride organisatiemodel. Ze combineert inhoudelijke expertise met procesgerichte en ondersteunende rollen en voorziet voldoende capaciteit om basiswerking en productwerking te combineren met de sleutelacties voor externe samenwerking.

Functies	Thema	Niveau
Algemene coördinatie	Algemeen	A4 - 0,6 VTE
Beleidsexpertise + Domeinverantwoordelijkheid	Cultureel erfgoed Immaterieel erfgoed	A1b - 1 VTE
Beleidsexpertise + Domeinverantwoordelijkheid	Onroerend erfgoed Archeologie en Landschappelijk erfgoed	A2a - 1 VTE
Domeinverantwoordelijkheid	Bouwkundig erfgoed	B1 - 1 VTE
Domeinverantwoordelijkheid	Archeologiedepot	B2 - 1 VTE
Domeinverantwoordelijkheid	Roerend erfgoed	B1 - 1 VTE
Domeinverantwoordelijkheid	Religieus erfgoed (vanaf 2026 in combinatie met bouwkundig erfgoed)	B1 - 1 VTE
Procesverantwoordelijkheid	Interne processen	B2 - 0,6 VTE
Procesverantwoordelijkheid	Externe relaties	B2 - 0,8 VTE
Archivaris	Archiefwerking	A1b - 1VTE
Administratief beheer	Algemeen	C2 - 0,8 VTE

Deze rolverdeling met bijbehorende personeelsformatie vormt het minimum om de continuïteit en kwaliteit van de werking te garanderen. De mix van beleidsmatige, inhoudelijke, procesgerichte en ondersteunende rollen garandeert een geïntegreerde aanpak van de werking. Bij bijkomende opdrachten of nieuwe subsidiemogelijkheden kan de formatie tijdelijk worden versterkt via projectmedewerkers of samenwerkingen met partners.

5 FINANCIËN

Een begroting op middellange termijn vormt de basis om de werking duurzaam te ondersteunen. Deze begroting wordt jaarlijks geactualiseerd en gekoppeld aan de uitvoering van het actieplan. De inzet van middelen uit IOED, erfgoedcel, gemeentelijke bijdragen en projectsubsidies gebeurt op geïntegreerde wijze, in lijn met de prioriteiten van dit beleidsplan.

De financiële planning van Erfgoed Noorderkempen is opgebouwd volgens de principes van transparantie, duurzaamheid en realisme.

De begroting weerspiegelt de geïntegreerde werking van de organisatie en volgt het meerjarig beleidsplan 2027–2032. Ze wordt jaarlijks herzien in functie van de beschikbare middelen en de uitvoering van het actieplan.

Het financieel kader steunt op drie uitgangspunten:

- **Structurele stabiliteit:** de werking rust op vaste Vlaamse subsidies en gemeentelijke bijdragen, die samen de personele en organisatorische continuïteit waarborgen.
- **Gedeelde verantwoordelijkheid:** alle deelnemende gemeenten dragen financieel bij volgens een gelijke en transparante verdeelsleutel, in verhouding tot hun inwonersaantal.
- **Doelgericht beheer:** middelen worden ingezet volgens de prioriteiten van het beleidsplan, met ruimte voor innovatie en projectmatige samenwerking.

De begroting wordt opgesteld door de administratief beheerder in overleg met het team, goedgekeurd door het Dagelijks Bestuur en de Raad van Bestuur, en jaarlijks geëvalueerd in samenhang met de voortgang van het beleidsplan.

Inkomstenbronnen

De inkomsten van Erfgoed Noorderkempen zijn afkomstig uit drie hoofdbronnen:

- **Vlaamse werkingssubsidies:** structurele middelen voor intergemeentelijke samenwerking inzake erfgoedwerking, toegekend via de erfgoeddecreten.
  - Cultureel erfgoed: 349.115 euro
  - Onroerend erfgoed: 109.670 euro
  - Erkend Onroerend erfgoeddepot via Stad Turnhout: 75.000 euro
  - Archiefwerking: 0 euro
- **Gemeentelijke toelagen:**
  - Voor de erfgoedwerking (cultureel en onroerend erfgoed) bijdragen van de deelnemende besturen, berekend op basis van het inwonersaantal, met een

bijdrage in 2026 van 1,80 euro per inwoner. Dit bedrag wordt jaarlijks verhoogd met 0,05 euro per inwoner.

- De intergemeentelijke archiefdienst is een initiatief vanuit zes deelnemende gemeenten, die elk 15.000 € bijdragen (met een jaarlijkse indexatie van 2%).
- **Projectsubsidies en aanvullende middelen:** bijkomende financiering via samenwerkingen met Vlaamse, provinciale of Europese partners.

Deze mix van middelen biedt de organisatie voldoende **basiszekerheid** om structureel te werken, maar ook **flexibiliteit** om in te spelen op nieuwe beleidskansen of thematische uitdagingen.

Uitgavenstructuur

De uitgaven zijn opgebouwd uit drie categorieën:

- **Personeelskosten:** het grootste deel van de begroting, gekoppeld aan de uitvoering van de beleidsdoelstellingen door het multidisciplinaire team.
- **Werkingskosten:** uitgaven die rechtstreeks verbonden zijn aan de realisatie van de acties binnen het beleidsplan: communicatie, publiekswerking, digitalisering, depotwerking, vrijwilligersbeleid, samenwerkingen en netwerkinitiatieven.
- **Vaste kosten:** omvatten alle structurele uitgaven die nodig zijn om de organisatie duurzaam te laten functioneren: huisvesting, ICT, verzekeringen, boekhouding en basisinfrastructuur.

6 AMBITIES 2026-2031

Sinds 2015 varen erfgoedcel en IOED samen onder de vlag van Erfgoed Noorderkempen. In 2025 is de omslag gemaakt naar een geïntegreerde erfgoedwerking om zo samen van Erfgoed Noorderkempen een sterk merk én een solide organisatie te maken die diep geworteld is in het lokale en regionale erfgoedveld.

Na de uitbreiding in 2016 met het archeologiedepot en in 2018 met de archiefdienst verwachten we in de nabije toekomst nog verdere groei: in 2026 treedt Lille als 12de gemeente (met 4 deelgemeenten) toe tot onze projectvereniging én start mogelijk de werking van de IGS Bovenlokale Cultuur, waarschijnlijk ook onder onze projectvereniging en voor exact dezelfde regio.

De groei van de voorbije jaren vergroot de nood aan:

- expertisedeling en -borging
- een vernieuwde werkstructuur met sterke coördinatie
- een gezamenlijk beleidsplan
- overkoepelende projecten

Voor de opmaak van het **beleidsplan 2027–2032** koos Erfgoed Noorderkempen voor een geïntegreerd traject waarin erfgoedcel en IOED vanaf de start in 2024 samenwerken. De maatschappelijke uitdagingen en de rol die erfgoed hierin kan opnemen – van publiekswerking en participatie tot erfgoedzorg en beleidsvragen – laten zich niet opdelen in afzonderlijke kokers. Door beide invalshoeken te bundelen in één proces schreef Erfgoed Noorderkempen een plan dat breed gedragen is, stevig ingebed in lokale en bovenlokale beleidskaders en toekomstgericht inspeelt op de noden van de regio. Speerpunten zijn volgende missie, visie en strategische doelstellingen:

Missie:

Erfgoed Noorderkempen koestert samen met haar partners het erfgoed van de Noorderkempen door het te behouden, te beheren en te ontwikkelen zodat bewoners, bezoekers en ondernemers ervan kunnen genieten, zich erdoor laten inspireren en zich eromheen kunnen verbinden.

Visie:

Erfgoed in de Noorderkempen ...
Verbindt. Inspireert. Ondersteunt.
Is er voor jong en oud.
Belichaamt verleden, heden en toekomst.

Toont lef. Met liefde. Met de Kempen in het hart.

Erfgoed dat leeft.
Erfgoed dat verbindt.
Erfgoed dat vooruit kijkt.

Om dat erfgoed alle kansen te geven, nemen wij als organisatie een veelzijdige rol op. Vanuit samenwerking en deskundigheid bouwen we aan een erfgoedwerking die inspireert, verbindt, ondersteunt, vernieuwt, verruimt en verankert in de samenleving van vandaag én morgen.

Strategische doelstellingen:

1. Draagvlak creëren - Van erfgoed naar erfgoesting
2. Bouwen aan gemeenschappen - Gedeeld verleden, verbonden toekomst
3. Adviesverlening - Gids in de erfgoedzorg
4. Delen en ontwikkelen van expertise - Slim delen, samen leren
5. Organisatieontwikkeling - Slagkrachtig samenwerken

De verlenging van de projectvereniging vormt de bestuurlijke basis voor de uitvoering van het geïntegreerde beleidsplan 2027–2032. Met dit plan zetten de gemeenten samen in op een toekomstgerichte erfgoedwerking, gedragen door samenwerking, kennisdeling en maatschappelijke betrokkenheid.

7 INTERGEMEENTELIJKE CULTUURWERKING

In 2018 werd, op vraag van enkele gemeenten, een vierde deelwerking rond cultuur opgenomen in het deelnemersregister van de projectvereniging (zie bijlage statuten).

Deze deelwerking biedt de mogelijkheid om binnen het **Bovenlokaal Cultuurdecreet** project- en werkingssubsidies aan te vragen voor een bovenlokale cultuurwerking.

Hoewel deze deelwerking **geen voorwaarde vormt voor de verlenging** van de projectvereniging, is ze wel een **belangrijke groeipiste** binnen de bestaande statuten. Ze creëert de kans om de intergemeentelijke samenwerking in de toekomst verder te versterken, ditmaal ook op het vlak van cultuur.

Momenteel loopt, met **Vlaamse ondersteuning via een kleinschalige bovenlokale cultuursubsidie**, een voortraject waarin de twaalf gemeenten gezamenlijk onderzoeken hoe een bovenlokale cultuurwerking kan worden uitgebouwd en of er voldoende draagvlak voor is. Indien er voldoende draagvlak is, kan tegen **1 april 2026** een cultuurnota worden ingediend om in aanmerking te komen voor een **Vlaamse werkingssubsidie** binnen het Bovenlokaal Cultuurdecreet.

8 TRAJECT VERLENGING PROJECTVERENIGING

Conform artikel 4 van de statuten verloopt de verlenging via de raad van bestuur en de gemeenteraadsbeslissingen van alle deelnemende gemeenten.

- 4 november 2025: goedkeuring dossier door Raad van Bestuur
- 12 november 2025: indiening dossier verlenging gemeenteraad
- november - december 2025: goedkeuring dossier gemeenteraad
- 2026: eerste Raad van Bestuur: kennisneming verlenging

9 BIJLAGEN

Deze zijn digitaal raadpleegbaar via deze link

Bijlage 1	Statuten projectvereniging Erfgoed Noorderkempen
Bijlage 2	Huishoudelijk reglement Erfgoed Noorderkempen
Bijlage 3	Jaarverslag 2024 Cultureel Erfgoed
Bijlage 4	Jaarverslag 2024 Onroerend Erfgoed
Bijlage 5	Jaarverslag 2024 en Jaaractieplan 2025 Archiefwerking
Bijlage 6	Jaaractieplan 2025 Cultureel Erfgoed
Bijlage 7	Jaaractieplan 2025 Onroerend Erfgoed
Bijlage 8	Begroting Erfgoedwerking 2025